

Sent með tölvupósti
Reykjavík, 26. janúar 2023

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
v.t. Guðrún Hafsteinsdóttir form.

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (kaupréttur, mútubrot o.fl.), 432. mál, 153. löggjafarþing - viðbót

Að loknum nefndafundi með efnahags- og viðskiptanefnd, dags. 26. janúar, hefur nefndin óskað eftir viðbótar rökstuðningi í kjölfar umræðna á fundinum.

Bændasamtökin styðja þær breytingar sem lagðar eru til með frumvarpinu, sbr. 3. gr. og leggja til eftirfarandi breytingar/viðbætur við áður framlagða umsögn samtakanna ásamt meðfylgjandi rökstuðningi:

1. Samtökin draga til baka þá tillögu sem kom fram í fyrri umsögn um að við nýja grein, 10. gr. a., myndi bætast nýr töluliður, 5. tl., sbr. fyrri umsögn samtakanna, þar sem lögð var til að eftirfarandi viðbót: „Um sé að ræða þjóðhagslega mikilvæg fyrirtæki sem eru mikilvæg til að styrkja áfallaþol samfélagsins.”
2. Í staðinn leggja samtökin til að í skýringum við einstakar greinar frv., sbr. 1. og 3. gr., við lok fyrstu efnisgreinar og á eftir orðunum „...rannsóknar- og þróunarverkefni“, bætist við eftirfarandi texti: „Í samræmi við stefnu stjórnvalda verði þar einkum horft til fyrirtækja sem eru mikilvæg til að styrkja stöðir fæðuöryggis og áfallaþol samfélagsins.“

Að teknu tilliti til framangreindrar tillögu er hún rökstudd með svo felldum hætti:

Mikilvægt er fyrir fyrirtæki í sérhæfðum iðnaði að laða til sín hæft starfsfólk en á þeim markaði er samkeppnin oft hörð. Fyrirtæki á erfiðum fyrstu skrefum í veggferð sinni getur reynst erfitt að keppa við stöndug fyrirtæki með launum einum vegna lítillar veltu miðað við fjárfestingaþörf.

Á Íslandi þarf að vera til staðar fólk sem býr að þeirri þekkingu og færni sem nauðsynleg er til þess að standast alþjóðlega samkeppni og íslensk fyrirtæki þurfa að geta laðað til landsins sérhæft erlent starfsfólk. Hér má nefna að útgefin sérfræðingaleyfi frá Útlendingastofnun, síðustu tvö ár samanlagt, eru 1.432. Að auki hafa einungis 4547 einstaklingar, skv. útgefnum tölum Hagstofu Íslands sl. 4 ár, útskrifast með meistara- eða doktorspróf. Þar af eru 463 í raunvísindum, 362 í verkfræði, framleiðslutengdum greinum og mannvirkjagerð, en einungis 45 í landbúnaði. Það er því á brattan að sækja. Lausnin á þessum vanda nýsköpunarfyrirtækja hefur gjarnan verið sú að bjóða starfsfólki hlut í fyrirtækinu eða kauprétt á hlutabréfum þess. Með þeim hætti getur starfsmaðurinn leyst út virði starfs síns síðar á líftíma fyrirtækisins þegar virðið hefur raungerst fjárhagslega.

Í fæðuöryggisskýrslu sem unnin var fyrir atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið af Landbúnaðarháskóla Íslands og Háskólans á Hólum sem kom út í febrúar 2021, kom fram að veikleikar í fæðuöryggi landsins endurspeglast í lykilaðföngum, s.s. fódri, áburði og eldsneyti.

Færa má rök fyrir því að hagsmunir almennings af nýsköpun sem styrkir stoðir fæðuöryggis og áfallapól samfélagsins séu ríkari en þeirra sem veita þjónustu sem nýtist fáum eða telst til munaðar. Auðveld leið til að auka hvata frumkvöðla til að fara í rekstur sem talinn er mikilvægur þjóðar- eða landsöryggi er að veita þeim einfaldar starfskjaratengdar ívilnanir sem endurspeгла mikilvægi þeirra.

Þegar stefnt er að því marki að skapa efnahagsleg verðmæti þarf að vera auðvelt og hagkvæmt að veita starfsfólki í sprota- og nýsköpunarfyrirtækjum hlutabréf og kauprétti sem hluta af starfskjörum. Með framangreindri tillögu samtakanna er verið að horfa til þess að jafnframt sé einblínt á nýsköpunarfyrirtæki sem styrkja stoðir fæðuöryggis, án þess að eingöngu sé horft til stærðar og veltu.

Innlend framleiðsla á áburði og fóðri er afar mikilvæg stoð við fæðuöryggið sem þörf er að styrkja en slík framleiðsla er fjárfrek í upphafi og krefst afar sérhæfðar þekkingar. Vegna þess hversu fjárfrekar þessar framkvæmdir eru og markaðir þegar orðnir þroskaðir er krafa á að fjárfestingar fari að skila umtalsverðum tekjum sem allra fyrst. Í þessum tilfellum eru hefðbundnar skilgreiningar á sprotafyrirtækjum því ekki viðeigandi og því leggja Bændasamtök Íslands áherslu á að jafnframt verði horft til fyrirtækja sem teljast þjóðhagslega mikilvæg þegar kemur að fæðuöryggi og áfallapóls lands og þjóðar í þessu frumvarpi.

Það liggur í hlutarins eðli að nýsköpunarfyrirtækjum er nauðsynlegt að geta boðið einhverja hvata til hæfs starfsfólks og sérfræðinga ef þeim á að lánast að laða til sín hæfileikafólk. Þetta á sérstaklega við um greinar þar sem þörf er á fágætri sérfræðikunnáttu, enda þarf þá oft að leita út fyrir landsteinana. Ef ekki verður mögulegt fyrir ung nýsköpunarfyrirtæki að bjóða fjárhagslega hvata er hættan sú að illmögulegt verði að bjóða sérhæfðu starfsfólki samkeppnishæf starfsskilyrði. Fari svo glatast tækifæri til þekkingarauka, framþróunar og öflugrar nýsköpunar á Íslandi.

Að því sögðu þakka fulltrúar samtakanna fyrir það tækifæri að koma á framfæri frekari rökstuðningi fyrir efnahags- og viðskiptanefnd.

Virðingarfyllst,
f.h. Bændasamtaka Íslands

Vigdís Häsler
framkvæmdastjóri